

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: [Кодекс: офіц. текст: станом на 17 серпня 2014 року] // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

УДК 346.1(043.2)

Любота О. І., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Беззубов Д. О., к.ю.н., доцент

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Національна безпека України визначається як стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх та зовнішніх загроз і є необхідною умовою збереження та примноження духовних та матеріальних цінностей. В системі національної безпеки економічна безпека виконує чітко визначені функції, несе на собі суттєве функціональне навантаження. Її сутність полягає у тому, що вона є матеріальною основою національної суверенності, що визначає реальні можливості в забезпеченні інших видів безпеки. Тобто економічна безпека є своєрідною базою для функціонування усіх інших її елементів, що входять у цю систему (військової, технічної, продовольчої, екологічної). Стаття 17 Конституції України закріплює забезпечення економічної безпеки держави як одну із найважливіших функцій держави [1]. Питання безпеки держави, насамперед її національної безпеки взагалі та економічної безпеки зокрема, врегульовано Конституцією України [1], Стратегією національної безпеки України [2], законами України «Про основи національної безпеки» [3], «Про запобігання корупції» [4], «Про захист від недобросовісної конкуренції» [5], Указами та Розпорядженнями Президента України тощо.

Наразі в Україні як на державному рівні, так і в науковій сфері відсутнє цілісне бачення проблеми економічної безпеки: досі не існує єдиного визначення категорії «економічна безпека», немає чітко визначеної та нормативно закріпленої системи суб'єктів забезпечення економічної безпеки держави, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Питання економічної безпеки досліджували числені вчені – економісти, політологи, юристи, зокрема, О. Користін, В. Ліпкан, М. Гетьманчук, Є. Білоусов, І. Бінько, В. Мунтіян, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Пирожков та інші.

Метою даної статті є визначення юридичної природи економічної

безпеки як категорії права та порядок її забезпечення.

У науковій літературі наводиться багато поглядів на визначення поняття «економічна безпека держави».

Зокрема, на думку Л. І. Дмитриченка, економічна безпека – це стан держави, за якого вона має можливість створювати і розвивати ефективні умови для перспективного розвитку та зростання добробуту громадян. Основним критерієм економічної безпеки країни вважається здатність її економіки зберігати або, принаймні, швидко поновлювати рівень суспільного відтворення в умовах критичного зменшення (припинення) поставок ресурсів (товарів, послуг, технологій тощо) або кризових ситуацій внутрішнього чи зовнішнього характеру [6, с. 167].

На думку В. А. Ліпкана, національна безпека – це свідомий цілеспрямований організований вплив суб'єкта управління на реальні загрози й небезпеки, завдяки якому державні та недержавні інституції створюють сприятливі умови для прогресуючого розвитку українських національних інтересів, джерел добробуту конкретної особи, суспільства й держави, а також забезпечують ефективне функціонування системи національної безпеки України [7, с. 26].

У загальному розумінні економічна безпека часто розглядається як визначальний критерій ефективності економічної політики – певної системи цілеспрямованих дій з боку державної влади, за допомогою яких досягаються поставлені цілі та завдання в інтересах суспільства, що характеризує загальний рівень економіки країни, наявність загроз для неї та ступінь реалізації економічної функції держави [8, с. 123].

Г. Пастернак-Таранушенко, розглядаючи економічну безпеку держави як комплексну систему, що створюється завдяки виконанню певної кількості дій, визначає її як відповідний стан держави, за якого вона забезпечена можливістю створення і розвитку умов для плідного життя її населення, перспективного розвитку її економіки в майбутньому та у зростанні добробуту її мешканців [9, с. 23].

Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України» «економічна безпека» входить до складу ширшого поняття – «національна безпека України», яка здійснюється шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, воєнній, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах [3].

Законодавцем не дано офіційного чіткого визначення поняття економічної безпеки, проте узагальнюючи вищенаведене, можна визначити економічну безпеку як стан захищеності національної економіки, який забезпечує здійснення економічного суверенітету, економічне зростання в умовах системи міжнародних взаємозв'язків й дає можливість гарантувати економічний розвиток держави на підставі

досягнень науково-технічного прогресу; зберігання або швидкого оновлення виробництва, забезпечення стійкого фінансування своєї кредитно-грошової системи та задоволення потреб суспільства за несприятливих внутрішніх і зовнішніх умов.

Оскільки безпека держави у всіх її формах реалізується через відповідне державне фінансування, основою якого є створений внутрішній валовий продукт, то чи не найважливішою її складовою є саме економічна безпека. Вона характеризується таким станом національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечує конкурентоспроможність держави, її незалежність від зовнішнього середовища та економічний добробут населення.

Таким чином, можна зазначити, що категорія економічної безпеки є дуже багатоплановою, багатогранною і багаторівневою. Економічна безпека держави як важлива складова національної безпеки, що визначає спроможність економічної системи забезпечувати власний вільний і стабільний розвиток, а також здатність держави до захисту національних економічних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз, здійснюється складним комплексом суб'єктів, до яких належать і органи державної влади, і органи місцевого самоврядування, і різноманітні господарські організації, а також окремі громадяни. Ефективне забезпечення економічної безпеки неможливе без створення єдиної системи між усіма суб'єктами, що реалізують державну політику у сфері економічної безпеки. Доцільним є створення в Україні єдиного органу, який функціонально концентрував би в собі забезпечення національної безпеки та такої його найважливішої складової, як економічна безпека, та розробка відповідної нормативної бази, у якій би було закріплено законодавче визначення поняття економічної безпеки та шляхи її забезпечення відповідними органами та структурами.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Стратегія національної безпеки України // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 95.
3. Про основи національної безпеки: Закон України від 19.06.2003 № 964-IV // Голос України. – 2003. – № 134.
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Голос України. – 2014. – № 206.
5. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.
6. Дмитриченко Л. И. Государственное регулирование экономики: методология и теория: монография / Л. И. Дмитриченко. – Донецк: УкрИТЭК, 2008. – 330 с.